

TOIMINTA JA HALLINTO 2006:21

*Oikeusministeriön tilinpäätöskannanotot
varainhoitovuodelta 2005*

*Oikeusministeriön tilinpäätöskannanotot
varainhoitovuodelta 2005*

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
15.6.2006

<p>Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)</p> <p>Oikeusministeriön talousyksikkö</p>	<p>Julkaisun laji</p> <p>Tilinpäätösasiakirjat</p> <p>Toimeksiantaja</p> <p>Oikeusministeriö</p> <p>Toimielimen asettamispäivä</p>	
<p>Julkaisun nimi</p> <p>Oikeusministeriön tilinpäätöskannanotot varainhoitovuodelta 2005</p>		
<p>Julkaisun osat</p>		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Asiakirja sisältää valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n (254/2004) 1 ja 2 momentin mukaisen oikeusministeriön kannanoton Rikosseuraamusviraston (tilivirasto 151) tilinpäätöksestä vuodelta 2005 sekä po. pykälän 3 momentin mukaiset oikeusministeriön kannanotot Vankeinhoidon koulutuskeskuksen, valtakunnansyyttäjänviraston, yleisten tuomioistuinten ja työtuomioistuimen, hallintotuomioistuinten, oikeusaputoimistojen, kuluttajavalituslautakunnan, ulosottolaitoksen ja konkurssiasiamiehen toimiston, oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen, tietosuojavaltuutetun toimiston, onnettomuustutkintakeskuksen ja oikeusrekisterikeskuksen toimintakertomuksista vuodelta 2005.</p>		
<p>Avainsanat: (asiasanat)</p> <p>tilinpäätöskannanotto, tilinpäätös, toimintakertomus</p>		
<p>Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero)</p> <p>OM 13/013/2006</p>		
<p>Sarjan nimi ja numero</p> <p>Oikeusministeriön toiminta ja hallinto 2006:21</p>	<p>ISSN</p> <p>1458-6436</p>	<p>ISBN</p> <p>952-466-385-6</p>
<p>Kokonaissivumäärä</p> <p>37</p>	<p>Kieli</p> <p>suomi</p>	<p>Hinta</p> <p>Luottamuksellisuus</p> <p>julkinen</p>
<p>Jakaja</p> <p>Oikeusministeriö</p>	<p>Kustantaja</p> <p>Oikeusministeriö</p>	

SISÄLTÖ

Oikeusministeriön kannanotot seuraavien virastojen tilinpäätöksestä tai toimintakertomuksesta
vuodelta 2005

1. Rikosseuraamusvirasto (tilivirasto 151)
2. Vankeinhoidon koulutuskeskus
3. Valtakunnansyyttäjänvirasto
4. Yleiset tuomioistuimet ja työtuomioistuin
5. Hallintotuomioistuimet
6. Oikeusaputoimistot
7. Kuluttajavalituslautakunta
8. Ulosottolaitos ja konkurssiasiamiehen toimisto
9. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos
10. Tietosuojavaltuutetun toimisto
11. Onnettomuustutkintakeskus
12. Oikeusrekisterikeskus

Rikosseuraamusvirasto

OIKEUSMINISTERIÖN KANNANOTTO RIKOSSEURAAMUSVIRASTON TILINPÄÄTÖKSESTÄ VUODELTA 2005

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n (254/2004) 1 ja 2 momenttien nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton Rikosseuraamusviraston (tilivirasto 151) tilinpäätöksestä vuodelta 2005 ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä 12.5.2006 annettu valtioneuvoston tarkastusviraston tilintarkastuskertomus antavat aiheita.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Keskeisenä vaikuttavuustavoitteena on uusintarikollisuuden vähentäminen, joka edellyttää useiden eri viranomaisten toimenpiteitä. Rikosseuraamusten yhteydessä toteutettujen toimenpiteiden vaikuttavuus ei ole arvioitavissa lyhyellä aikavälillä. Edellytykset käyttökelpoisten vaikuttavuuden mittareiden määrittämiseen paranevat lähivuosina, kun seurantaan tarvittava tietojärjestelmä saadaan kokonaisuudessaan käyttöön.

Osa asetetuista **toiminnallisista tulostavoitteista** toteutui. Monet tärkeinä pidettävät tulostavoitteet jäivät kuitenkin toteutumatta, toteutuivat vain osittain tai niiden toteuttamisessa ei pysytty tavoiteaikataulussa.

Lainsäädännön uudistamiseen liittyvän vankeinhoitolaitoksen rakenneuudistuksen ja siihen kuuluvan rikosseuraamusalan keskushallinnon suunnittelu ei edennyt asetetussa aikataulussa. Rikosseuraamusvirasto ei laatinut varsinaista suunnitelmaa virastolle kuuluvista Kriminaalihuoltolaitoksen keskushallintotehtävistä eikä Vankeinhoitolaitoksen organisaatiouudistuksen valmistelu edennyt suunnitellussa aikataulussa. Varsin olennainen osa valmistelutyöstä jäi vuoden 2006 puolelle. Viivästymisestä aiheutuvia haittoja vähensi kuitenkin olennaisesti vankeinhoitoa koskevien uudistusten toteuttamisaikataulun lykkääntyminen muista syistä yhdeksällä kuukaudella.

Vankeinhoidon sisällön ja uusintarikollisuuden vähentämistavoitteen kannalta keskeistä vankien toimintaan osallistumista koskevaa tavoitetta ei saavutettu. Rangaistusta suorittavien vankien osallistuminen toimintaan jäi keskimäärin 58 %:iin. Asetettu tavoite oli 65 %. Tavoite olisi edellyttänyt toimenpiteitä sellaisten ratkaisujen löytämiseksi, joilla voitaisiin turvata joustavasti vankien osallistumisvelvollisuuden täyttämismahdollisuudet myös vankien määrän kasvaessa. Vankien osallistumista päihde- ja muihin tavoitteellisiin ohjelmiin koskeva tavoite kuitenkin saavutettiin. Laitosturvallisuudessa päästiin asetettuihin tavoitteisiin lukuun ottamatta poistumisluvulta palaamatta jääneiden määrää.

Toimintaa ei onnistuttu sopeuttamaan kasvaneeseen vankimäärään niin, että paine olisi kohdistunut laitoksiin tasaisesti. Poikkeamat erityisesti suljettujen laitosten majoitustilojen käyttöasteessa ovat edelleen kohtuuttoman suuret. Avolaitosten käytön osuutta koskeva tavoite saavutettiin.

Taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevat tavoitteet sekä niitä koskevat tunnusluvut ovat olleet hyvin yleisluonteisia, eivätkä anna riittävän monipuolista kuvaa tilanteesta. Toiminnan taloudellisuudessa vankivuoden hinnalla mitattuna ei tapahtunut mainittavaa muutosta edellisvuoteen verrattuna. Viime vuosina tapahtunut toiminnan taloudellisuuden parantuminen on tapahtunut toiminnan laadun kustannuksella ja resurssien niukkuus on koettu entistä polttavammaksi ongelmaksi.

Toiminnan tuottavuus parani, kun arviointiperusteena käytetään henkilöstömäärää ja vankimäärällä mitattua suoritemäärää. Lisääntyneen vankimäärän vuoksi henkilökuntaa vankia kohden oli ennakoitua vähemmän. Tämä Rikosseuraamusvirastosta riippumaton muutos vaikutti epäilemättä heikentävästi vankeinhoidon laatuun ja henkilöstön työhyvinvointiin sekä vaikeutti vankeinhoidollisten tavoitteiden saavuttamista.

Toimenpiteitä henkilöstön koulutustason nostamiseksi ei ole toistaiseksi onnistuttu rakentamaan. Vankeuslain edellyttämä tavoitteellinen ja suunnitelmallinen toiminta edellyttäisi aikaisempaa paremmin koulutettua henkilökuntaa.

Seuraavat vuodelle 2005 asetetut tavoitteet toteutuivat oikeusministeriön käsityksen mukaan joko täysin tai ainakin pääosin:

- Rikosseuraamusviraston henkilöstörakenteen asteittaista muuttamista koskevan suunnitelman laatiminen ja suunniteltujen muutosten käynnistäminen.
- Uuden palkkausjärjestelmän käyttöönotto.
- Eri yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanon laadunarvioinnin kriteerien kehittäminen.
- Uuden lainsäädännön voimaantulon edellyttämän koulutuksen toteuttaminen yhteistyössä oikeusministeriön ja Vankeinhoidon koulutuskeskuksen kanssa.
- Henkilöstön työhyvinvoinnin seurannan kehittäminen.

Kriminaalihuoltolaitoksen täytäntöönpantaviksi tulleiden seuraamusten määrä vastasi suunnilleen tulosopimuksen pohjana olleita arvioita, joskin suoritettujen yhdyskuntapalvelutuntien määrä oli arvioitua suurempi. Asetetut tavoitteet saavutettiin kohtalaisen hyvin. Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanon suunnitelmallisuuden parantamiseksi asetetut määrälliset tavoitteet saavutettiin. Laadun muutosten arviointi on huomattavasti vaikeampaa ja arviointikriteerien ja -menetelmien kehittämistyötä on tarpeen jatkaa. Yhdyskuntapalvelun loppuun suorittaneiden osuutta koskevaa tavoitetta (85 %) ei saavutettu. Toteutuma (82 %) oli kuitenkin prosenttiyksikön parempi kuin edellisvuonna.

Suurehkojen lainsäädäntö- ja organisaatiomuutosten valmistelu sekä lisääntyneen vankimäärän edellyttämät toimenpiteet vaikeuttivat Vankeinhoitolaitokselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Asetetut tavoitteet olivat monelta osin suhteellisen vaativia. Tavoitteet vuodelle 2005 asetettiin niin, että ne tulivat valmistautumista uuden lainsäädännön toimeenpanoon ja sen edellyttämän organisaation rakentamista. Vanha organisaatorakenne ei oikeusministeriön käsityksen mukaa ole ollut paras mahdollinen tilanteessa, jossa on tarpeen sopeuttaa toimintoja lisääntyvään vankimäärään ja kohdentaa resursseja uudelleen.

Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihuoltolaitoksen keskushallinnon organisoiminen yhtenäiseksi rikosseuraamusalan keskusvirastoksi ei edennyt. Tulevina vuosina on tähän syytä kiinnittää erityistä huomiota.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

Varsinaiset tilinpäätöslaskelmat on oikeusministeriön käsityksen mukaan laadittu huolellisesti eikä niissä ole havaittu virheitä.

Toimintakertomuksessa on raportoitu aiempia vuosia kattavammin ja selkeämmin tulossopimuksessa sovittujen tavoitteiden toteutumisesta. Toimintakertomuksessa keskitytään tulostavoiteasiakirjaan sisältyviin tavoitteisiin. Kertomuksessa olisi syytä raportoida nyt esitettyä laajemmin myös sellaisista rangaistusten täytäntöönpanon kannalta merkittävistä asiakokonaisuuksista, joista ei ole asetettu tavoitteita. Tiiviin ja systemaattisen arvion esittäminen esimerkiksi vankien olojen, laitosturvallisuuden ja toiminnan muun laadun kehittymisestä olisi paikallaan. Käytännössä tämä edellyttäisi laadunhallinnan ja -seurannan kehittämistä.

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tiedoissa nykyisellään olevat puutteet aiheutuvat lähinnä siitä, ettei esimerkiksi toiminnan vaikuttavuudelle, tuottavuudelle ja taloudellisuudelle ole toistaiseksi pystytty kehittämään riittävän kattavia mittareita tai muita arviointikriteerejä. Oikeusministeriön hallinnonalan seurantajärjestelmissä on vielä puutteita, joiden vuoksi mm. henkilöstöresurssien käytöstä ei pystytä vielä esittämään tarpeeksi luotettavia ja riittäviä tietoja.

Valtiontalouden tarkastusviraston suorittaman vuositarkastuksen yhteydessä on todettu joitakin epätarkkuuksia tai puutteita vankien toimintaan osallistumista koskevan prosenttiluvun laskemisessa sekä hintatuen käytön esittämisessä. Nämä puutteet ja virheellisyydet tulee korjata.

Toimintakertomukseen sisältyvää tulosanalyysia ja poikkeamien syiden erittelyä on tarpeen jatkossa terävöittää ja kehittää niiden esittämistapaa mahdollisimman systemaattiseksi.

3. Toimenpiteet, joihin Rikosseuraamusvirastossa ja siihen kuuluvissa virastoissa on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Rikosseuraamusviraston suurimpia haasteita on toiminnan sisällön sekä organisaatio- ja henkilöstörakenteen kehittäminen uudistuvan lainsäädännön edellyttämällä tavalla tilanteessa, jossa toimintaan osoitettavat määrärahat pysyvät suunnilleen ennallaan ja tehtävät valtion tuottavuusohjelman tavoitteiden mukaisesti tulee pystyä hoitamaan nykyistä pienemmällä henkilöstömäärällä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä uusintarikollisuuden vähentämiseen tähtäävän tavoitteellisen toiminnan järjestämiseen uuden lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Tällöin on tarpeen myös uudentyyppejä ratkaisuja hakien selvittää, voidaanko toimintoja koskevilla uudelleenjärjestelyillä tai resursseja uudelleen kohdentamalla järjestää rangaistusajan suunnitelmiin perustuvaa tavoitteellista toimintaa nykyistä suuremmalle osalle rangaistusta suorittavista vangeista. Toiminnan arviointia on niin ikään tehostettava mm. ottamalla käyttöön selkeät uusintarikollisuutta kuvaavat indikaattorit. Vankilauusimista koskeva tiedosto on valmistumassa lähiaikoina.

Rikosseuraamusviraston organisaatiota ja toimintaprosesseja on tarpeen uudistaa keskushallinnon muuttuneita tehtäviä vastaavaksi niin, että virasto toimii mahdollisimman tehokkaasti koko rikosseuraamusalaa ohjaavana keskusvirastona. Sekä keskusviraston että aluevankilojen toimintaa ja organisaatiota suunniteltaessa tulee keskeiseksi tavoitteeksi asettaa hallinnon keventäminen ja henkilöresurssien kohdentaminen lähityöhön.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Kuluvana vuonna on vankeinhoitolaitoksen rahoitusvajetta pystytty kaventamaan lisäbudjettiratkaisulla, joka vaikuttaa myös tulevien vuosien määrärahatasoon. Vankeinhoitolaitoksen toiminnan kehittämiseen uuden lainsäädännön edellyttämällä tavalla ei nykyinen määrärahataso kuitenkaan riitä. Vankiluvun alentaminen on keskeinen väline toiminnan tarpeiden ja määrärahojen saamiseksi vastaamaan toisiaan. Vankiloiden rakennuskannan saattaminen vastaamaan sekä kunnoltaan että toimivuudeltaan sille asetettavia vaatimuksia edellyttää varautumista nykyisestä huomattavasti lisääntyviin vuokratuksumuksiin.

Ministeriö käynnistää toiminnan tuottavuuden parantamiseksi ja valtionhallinnon tuottavuusohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi hankkeen, jossa selvitetään, miten eri toiminnot on tulevaisuudessa tarkoituksenmukaisinta järjestää. Lisäksi ministeriö valmistelelee toimenpiteitä, joiden tavoitteena on vankimäärän vähentäminen.

Yhteistyössä Rikosseuraamusviraston kanssa kehitetään toiminnan tuloksellisuuden mittaamisessa käytettäviä tunnuslukuja, jotta mm. toiminnan tuottavuuden ja taloudellisuuden kehitystä pystytään nykyistä paremmin seuraamaan ja arvioimaan.

Oikeusministeri

Leena Luhtanen

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Jarmo Littunen

TIEDOKSI
valtiovarainministeriö
valtioneuvostajastajat
valtionalouden tarkastusvirasto
valtiokonttori

Vankeinhoidon koulutuskeskus

OIKEUSMINISTERIÖN KANNANOTTO VANKEINHOIDON KOULUTUSKESKUKSEN TILINPÄÄTÖKSESTÄ VUODELTA 2005

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n (254/2004) 1 ja 2 momenttien nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton Rikosseuraamusviraston tilivirastoon kuuluvan Vankeinhoidon koulutuskeskuksen toimintakertomuksesta vuodelta 2005 ja niistä toimenpiteistä, joihin toimintakertomus antaa aihetta. Koulutuskeskuksen taloutta koskevat tilinpäätöstiedot sisältyvät myös Rikosseuraamusviraston tilinpäätökseen.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Vankeinhoidon koulutuskeskus huolehtii Vankeinhoitolaitoksessa toimivan vartijan kelpoisuuden antavan vankeinhoidon perustutkinnon järjestämisestä sekä rikosseuraamusalan henkilöstön täydennyskoulutuksesta. Koulutuskeskus toimii yhteistyössä Laurea -ammattikorkeakoulun kanssa rikosseuraamusalan ammattikorkeakoulututkinnon järjestämisessä sekä ylläpitää kirjastoa.

Koulutuskeskuksen tehtävänä vuonna 2005 oli huolehtia tutkintokoulutuksen ohella erityisesti siitä, että vankeinhoidon lainsäädäntö- ja rakenneuudistuksen edellyttämät koulutuspalvelut ovat Rikosseuraamusviraston ja Vankeinhoitolaitoksen käytettävissä.

Koulutettavapäivien kokonaismäärää koskevat tavoitteet saavutettiin, samoin tutkintoon tähtäävän koulutuksen määrällinen tavoite. Tutkintoon johtavan koulutuksen tarpeen analysointi ja koulutettujen sijoittumista koskeva raportointi ei vastannut asetettuja tavoitteita.

Täydennyskoulutus ei toteutunut asetettujen määrällisten ja sisältötavoitteiden mukaisesti. Uutta vankeuslakia koskevasta koulutuksesta kertyi koulutettavapäiviä kaksi kertaa tavoitetta enemmän. Sen sijaan muussa, kokonaan koulutuskeskuksen voimavaroilla järjestetyssä täydennyskoulutuksessa koulutettavapäivien tavoitteellisesta määrästä jäi toteutumatta noin viidennes. Mm. rangaistusajan suunnitteluun, uusintarikollisuuteen vaikuttamista palvelevien menetelmien käyttöön sekä turvallisuuteen ja muuhun lähityöhön liittyvän koulutuksen koulutettavapäivien yhteismäärää koskevasta tavoitteesta jäi noin kolmasosa toteutumatta.

Toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus paranivat edellisvuodesta ja niitä koskevat tavoitteet toteutuivat, jos toiminnan tuotosta (suoritteet) mitataan koulutettavapäivien määrällä. On kuitenkin huomattava, että koulutettavapäivien määrää lisäsivät nimenomaan uutta vankeuslakia koskevat koulutustilaisuudet, jotka toteutettiin pääosin muuten kuin koulutuskeskuksen henkilöstön voimin.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

Varojen käyttöä koskevat laskelmat on oikeusministeriön käsityksen mukaan laadittu huolellisesti eikä niissä ole havaittu virheitä. Toimintakertomuksessa ei ole raportoitu kaikkien tulostavoitteiden saavuttamisesta.

Vartijan pätevyyden antava koulutus ei nykyisillä järjestelyillä ole pystytty takaamaan riittävästi vartijan koulutuksen omaavia henkilöitä laitosten käyttöön. Ratkaisuvaihtoehtoja tulee etsiä sekä kehittämällä koulutuskeskuksen järjestämää tutkintoa että etsimällä vaihtoehtoisia koulutusteitä.

Vankeinhoidon koulutuskeskuksella on tärkeä merkitys ajankohtaisten vankeinhoitolaitoksen uudistusten läpiviemisessä erityisesti täydennyskoulutuksen keinoin. Oppilaitoksen toimintaa tukee sen mahdollisuus tarjota rikosseuraamusalan henkilöstölle täydennyskoulutusta ilman osallistumismaksuja. Vankiloilla on palvelujen maksuttomuudesta huolimatta ollut rajalliset mahdollisuudet lähettää henkilöstöään koulutukseen. Niukkojen toimintaresurssien vallitessa koulutuskeskuksen tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että koulutuspalvelut vastaavat laitosten kulloisiinkin kehittämistarpeisiin ja että ne on järjestetty siten, että henkilöstön osallistumisesta aiheutuvat kustannukset vastaavat laitosten voimavaroja. Koulutuskeskuksen tulisi etsiä keinoja lisätä täydennyskoulutuksen saavutettavuutta monipuolistamalla koulutuksen järjestämistapoja niin määrällisten kuin laadullisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

3. Toimenpiteet, joihin Vankeinhoidon koulutuskeskuksessa on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Vankeinhoitolaitoksen toimintaorganisaation muutoksilla on väistämättä vaikutuksia koulutuskeskuksesta odotettaviin palveluihin. Koulutuskeskuksen on välttämätöntä mukauttaa toimintaansa uudistusten edellyttämällä tavalla ja toimia saumattomassa yhteistyössä 1.10.2006 perustettavien viiden aluevankilan kanssa, jotta se voisi tukea aluevankiloille asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Oikeusministeriö pitää tärkeänä, että toiminnan tuottavuutta, taloudellisuutta ja laatua koskevia mittareita ja arviointitapoja kehitetään edelleen yhteistyössä ministeriön kanssa.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö käynnistää toiminnan tuottavuuden parantamiseksi ja valtionhallinnon tuottavuusohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi hankkeen, jossa selvitetään myös, miten alan henkilöstökoulutus on tulevaisuudessa tarkoituksenmukaisinta järjestää.

Oikeusministeri

Leena Luhtanen

Osastopäällikkö,
ylivohtaja

Jarmo Littunen

TIEDOKSI

valtiovarainministeriö

valtiontilintarkastajat

valtiontalouden tarkastusvirasto

valtiokonttori

Valtakunnansyyttäjänvirasto

OIKEUSMINISTERIÖN KANNANOTTO VALTAKUNNANSYTTÄJÄNVIRASTON TOIMINTAKERTOMUKSESTA VUODELTA 2005

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n (254/2004) 3 momentin nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton toimenpiteistä, joihin Valtakunnansyyttäjänviraston toimintakertomus vuodelta 2005 antaa aiheutta. Viraston taloutta, toimintaa ja tuloksellisuutta koskevia tietoja on esitetty myös oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksessä vuodelta 2005.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Syyttäjälaitoksen toiminnan vaikuttavuudessa on kyse rikosvastuun tehokkaasta toteutumisesta. Vaikuttavuuden arviointiperusteita ovat joutuisuus sekä toisaalta syyteharkintakäytännön yhdenmukaisuus ja oikeudellinen laatu.

Vuonna 2005 saavutettiin keskimääräistä syyteharkinta-aikaa koskeva tavoite (alle 2 kk). Tosin keskimääräinen syyteharkinta-aika 1,8 kuukautta oli 0,1 kuukautta pitempi kuin vuonna 2005, mutta alle kahden kuukauden tavoite saavutettiin. Yli kuusi kuukautta syyteharkinnassa olleiden asioiden määrää pysyi vuonna 2005 suunnilleen ennallaan. Tavoitteena ollut määrän pitäminen alle 2 000:ssa saavutettiin. Vaikka yli vuoden syyteharkinnassa avoinna olleiden asioiden määrä vähenikin, ei asetettua enimmäismäärää koskevaa tavoitetta saavutettu. Tulostavoitteiden saavuttamista arvioitaessa on otettava huomioon, että oikeusministeriö asetti alustavasti vuoden 2005 talousarvion valmistelun yhteydessä huomattavasti vaativammat käsittelyaikoja koskevat alustavat tavoitteet. Ministeriön ja Valtakunnansyyttäjänviraston tulosneuvottelussa tavoitteista tingittiin resurssitilannetta koskevien arvioiden ja vuoden 2004 alkupuoliskon tietojen perusteella.

Tavanomaisissa rikosasioissa syyteharkinta-ajat ovat varsin lyhyitä, mihin on vaikuttanut mm. toimistohenkilökunnan käyttö haastehakemusten esivalmistelussa. Toimistohenkilökunnan osuutta valmistelussa on lisätty, mikä on vapauttanut syyttäjien työpanosta vaativien rikosasioiden käsittelyyn. Tämä ei ole ainakaan toistaiseksi näkynyt pitkään avoinna olevien asioiden määrän pienenemisenä.

Yhteistoiminta-alueiden väliset erot keskimääräisessä käsittelyajassa olivat varsin suuret ja jopa kasvoivat jonkin verran edellisvuodesta. Erojen tasaamiseksi ei ole käytetty riittävässä määrin juttujen siirtomahdollisuutta yksiköstä toiseen.

Nuorten tekemiä rikoksia koskevana tavoitteena oli lyhentää käsittelyaikoja erityisesti niillä paikkakunnilla, joilla kokonaiskäsittelyaika on ollut keskimääräistä pitempi. Tavoitetta, jonka toteutumiseen vaikuttaa ratkaisevasti myös muiden viranomaisten toiminta, ei pystytty saavuttamaan.

Vuosina 2004 - 2005 aiempaa suurempi osa koko juttukannasta on viety tuomioistuimen käsiteltäväksi. Seuraamusluontoisten syyttämättä jättämisten määrä on tärkeä kriminaalipoliittinen kysymys, joka vaatii myös poliittisen tason arviointeja. Syyttäjien ratkaisutoiminnan oikeudellisen laadun kehityksen luotettava arviointi on vaikeaa. Valtakunnansyyttäjänvirasto ei ole oikeusministeriölle toimittamassaan kertomuksessa esittänyt siitä arviotaan.

Valtakunnansyyttäjänvirasto ei saavuttanut kaikilta osin muutosharkintakanteluiden käsittelyaikaa koskevaa tavoitetta.

Sekä ratkaistujen asioiden määrän että henkilöstön määrän hieman vähentyessä pysyi sekä henkilötövuotta (koko henkilöstö) että syyttäjää kohti laskettu tuottavuus suunnilleen ennallaan.

Toiminnan taloudellisuus heikkeni hieman, kun ratkaistua asiaa kohti lasketut yksikkökustannukset kohosivat edellisvuodesta.

Toiminnan tehokkuutta koskevia tulostavoitteita ei vuonna 2005 pystytty kaikilta osin saavuttamaan. Pitkään auki olleiden asioiden määrää ei ole onnistuttu vähentämään, vaikka tämä on ollut viime vuosien keskeinen tulostavoite. Osasyynä tähän ovat epäilemättä paljon työtä vaativat laajat rikosasiat. Vaikka Valtakunnansyyttäjänvirastolta saatujen tietojen mukaan viraston suorittamissa syyttäjäyksiköiden tarkastuksissa käydään läpi kaikki yli vuoden syyttäjällä auki olleet asiat, ei kaikissa yksiköissä ole ryhdytty riittäviin toimiin pitkään syyteharkinnassa olleiden asioiden käsittelyn loppuunsaattamiseksi. Poliisi on lisääntyneiden voimavarojen ansiosta pystynyt nopeuttamaan talousrikostutkintaa. Talousrikossyyttäjien määrää ei ole saatu lisätyksi tutkintaresurssien lisäyksen edellyttämällä tavalla. Talousrikossyyttäjien keskimääräisen syyteharkinta-ajan tuntuvaa pitenemistä vuonna 2005 voidaan pitää huolestuttavana kehityssuuntana.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

Valtakunnansyyttäjänvirasto on toimintakertomuksessaan arvioinut entistä kattavammin ja systemaatisemmin asetettujen tulostavoitteiden saavuttamista. Raportoinnissa on käytetty toimintaa kuvaavia mittareita ja numerotietoja kokonaisuudessaan ottaen asianmukaisesti.

Oikeusministeriön käsityksen mukaan Valtakunnansyyttäjänviraston kertomukseen ei sisälly riittävää selvitystä siitä, miksi keskeisenä tavoitteena toistuvasti ollut pitkään syyttäjällä vireillä olleiden asioiden määrän vähentämistavoitetta ei ole pystytty toteuttamaan.

Valtakunnansyyttäjänvirastossa on kehitetty saapuneiden asioiden aiheuttaman työmäärän arvioimiseksi rikosnimikkeiden pohjalta tapahtuvaan asioiden ryhmittelyyn perustuva laskentakaava, jossa kullekin ryhmälle on annettu painoarvo tarvittavan keskimääräisen työmäärän perusteella. Tämän työmäärän kehitystä koskevan mittarin sekä toisaalta sen pohjalta laskettavien tuottavuutta ja taloudellisuutta koskevien tunnuslukujen kehittämistä on syytä jatkaa. Sen lisäksi tuottavuuden ja taloudellisuuden kehittämisessä on tarpeen jatkossa käyttää oikeusministeriön hallinnonalalla käyttöön otettua toimintokustannuslaskentaa.

3. Toimenpiteet, joihin Valtakunnansyyttäjänviraston on tarpeen ryhtyä toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Valtakunnansyyttäjänviraston tulee kehittää menettelytavat syyttäjällä avoimna olevien asioiden priorisoimiseksi niin, että yli vuoden syyteharkinnassa olevien asioiden määrää pystytään vähentämään tuntuvasti nykyisestä. Kysymystä tulee tarkastella valtakunnallisesti ja tavoitteeseen pääsemiseksi tulee tarvittaessa käyttää nykyistä laajemmin juttujen siirtomahdollisuutta.

Viraston tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että toteutettavan organisaatiouudistuksen yhteydessä muodostettavissa syyttäjänvirastoissa kohdennetaan henkilöresursseja ja tasataan asiamääriä niin, että yksiköiden väliset erot käsittelyajoissa pienenevät. Samoin tulee kiinnittää huomiota huume- ja toisaalta talousrikoksiin erikoistuneiden syyttäjien työpanoksen tehokkaaseen kohdentamiseen valtakunnallisesti nimenomaan vaativien huume- ja talousrikosasioiden käsittelyyn. Ohjauksessa ja raportoinnissa tulisi käyttää täysin määrin hyväksi asianhallintajärjestelmän antamat mahdollisuudet.

Kansainvälistä yhteistyötä tulee edelleen tehostaa sekä pitkään vireillä olleiden asioiden käsittelyn nopeuttamiseksi että huumausainerikosten saamiseksi oikeuden käsiteltäviksi lähialueillamme.

Syyttäjälaitoksen organisaatiossa tapahtuvat muutokset tulee ottaa huomioon myös Valtakunnansyyttäjänviraston omaa organisaatiota ja toimintatapoja kehitettäessä, erityisesti syyttäjäyksiköiden ohjaamisessa.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Vuoden 2006 alkupuoliskolla annetaan hallituksen esitys, joka mahdollistaisi syyttäjälaitoksen paikallisorganisaation voimakkaan kehittämisen. Nykyisistä 62:sta syyttäjäyksiköstä on tarkoitus muodostaa 15 syyttäjänvirastoa.

Tulosohjausprosessia sekä siihen liittyvää raportointia on tarpeen edelleen parantaa ministeriön ja Valtakunnansyyttäjänviraston yhteistyönä. Vuosittaisessa tulosneuvottelussa on tarpeen sopia nykyistä tarkemmin mm. raportoinnin sisällöstä. Tietojärjestelmiä tulee kehittää niin, että yksittäisten asioiden käsittelyn kestoa on mahdollista seurata hovioikeusvaiheeseen asti.

Oikeusministeri

Leena Luhtanen

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Jarmo Littunen

TIEDOKSI
valtiovarainministeriö
valtioneuvoston jäsenkunta
valtiontalouden tarkastusvirasto
valtiokonttori

OIKEUSMINISTERIÖN KANNANOTTO YLEISTEN TUOMIOISTUINTEN JA TYÖTUOMIOISTUIMEN TOIMINTAKERTOMUKSESTA VUODELTA 2005

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n (254/2004) 3 momentin nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton toimenpiteistä, joihin korkeimman oikeuden, hovioikeuksien, kärjäoikeuksien ja työtuomioistuimen toimintakertomus vuodelta 2005 sekä 30.5.2006 annettu valtioneuvoston tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja vuosiyhteenveto antavat aihetta. Virastojen taloutta, toimintaa ja tuloksellisuutta koskevia tietoja on esitetty myös oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksessä vuodelta 2005.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Tuomiovaltaa käyttävien riippumattomien tuomioistuinten tehtävänä on ratkaista varmasti, luotettavasti, kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisin kustannuksin kaikki niiden käsiteltäviksi tulevat asiat. Hyvin toimiva tuomioistuinlaitos on oikeusvaltion ja sen kansalaisten oikeusturvan kulmakivi.

Tuomioistuinten toiminta oli vuonna 2005 tuloksellista ja keskimääräinen **käsittelyaika** lyheni edelliseen vuoteen verrattuna lähes kaikissa tuomioistuimissa ja käsittelyajalle asetetut tavoitteet pääosin toteutuivat.

Korkeimmassa oikeudessa asiaratkaisut viipyivät edelleen melko pitkään, 15,3 kuukautta, siitä huolimatta, että niiden käsittelyaika hieman lyheni edelliseen vuoteen verrattuna. Hylättyjen valituslupahakemusten käsittelyaika oli 5,2 kuukautta, mikä oli lähes kuukauden pidempi kuin edellisellä vuonna.

Hovioikeuksien keskimääräinen käsittelyaika lyheni 7,9 kuukauteen, mitä voidaan pitää kohtuullisena. Käsittelyaika lyheni tai pysyi ennallaan kaikissa muissa hovioikeuksissa paitsi Rovaniemellä, jossa asiamäärien piirirajamuutoksista johtuva 24 %:n kasvu pidensi käsittelyajan 5,5 kuukauteen.

Käsittelyajan suhteen hovioikeuksissa on edelleen huomattavia tuomioistuinkohtaisia eroja, mitä ei voida pitää oikeusturvan saatavuuden ja alueellisen tasa-arvoisuuden kannalta tyydyttävänä. Tavoitteena oli saada käsittelyaikaero piirirajamuutoksilla ja henkilöstöä uudelleen kohdentamalla supistetuksi edellisten vuosien noin 6 kuukaudesta 4,5 kuukauteen vuonna 2005, mutta tavoite ei toteutunut. Vaikka keskimääräinen käsittelyaika lyheni, ero pysyi ennallaan, kun Kouvolan hovioikeudessa asiat viipyivät keskimäärin 5,1 kuukautta, mutta Helsingin hovioikeudessa 11,2 kuukautta.

Kärjäoikeuksissa laajalla haastehakemuksella vireille tulleita riita-asioita ratkaistiin enemmän kuin niitä saapui. Keskimääräinen käsittelyaika oli sekä laajoissa että summaarisissa riita-asioissa tavoitetta parempi. Pääkaupunkiseudun kärjäoikeuksissa rikosasioiden keskimääräiset käsittelyajat ovat olleet jo pitkään koko maan keskiarvoa pidempiä. Muissa kärjäoikeuksissa, joissa käsittelyaika oli pitkä vuonna 2005, tilanne johtuu todennäköisesti tilapäisistä olosuhdetekijöistä (esim. uuden organisaation käynnistäminen). Rikosasioissa käsittelyaika oli koko maan tasolla 3,3 kuukautta, eli tavoitteen mukainen. Käsittelyaika ylitti neljä kuukautta Helsingin (6,4 kk), Espoon (5,3 kk), Kemi-Tornion (4,8 kk), Rovaniemen (4,7 kk) ja Ylivieskan (4,3 kk) kärjäoikeuksissa.

Työtuomioistuimessa käsittelyaika lyheni 5,2 kuukauteen.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien otti vuosina 2000-2005 tutkittavaksi yhteensä 6 oikeudenkäynnin kestoja koskevaa yksilövalitusta Suomea vastaan. Samalla aikavälillä tuomioistuimien antoi Suomea vastaan 10 tuomiota liian pitkään kestäneistä oikeudenkäynneistä. Vuonna 2005 langettavia tuomioita annettiin 5.

Toiminnalliselle tehokkuudelle asetetut taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteet eivät korkeinta oikeutta lukuun ottamatta toteutuneet yleisissä tuomioistuimissa johtuen siitä, että ratkaistujen asioiden määrä jäi arvioitua alhaisemmaksi niin hovioikeuksissa, kärjäoikeuksissa kuin työtuomioistuimessakin. Hovioikeuksissa ratkaisutoimintaa vaikeuttivat seurantamenettelyyn liittyvät epäselvyydet. Kun seurantaratkaisuja annettiin 26% vähemmän ja pääkäsittelyssä ratkaistiin asioita 16 % enemmän kuin edellisenä vuonna, ratkaistujen asioiden kokonaismäärä laski 8 %.

Kärjäoikeuksissa tuottavuustavoitetta ei saavutettu, mutta tuottavuus oli edellisten vuosien tasoa. Tuottavuuskehitystä voidaan pitää kohtuullisena. Keskeisin syy taloudellisuuden heikkenemiseen olivat palkoissa ja vuokrissa tapahtuneet korotukset.

Työtuomioistuimissa ratkaistujen asioiden määrä aleni 5 %.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

Raportoinnin perusteet ovat pääosin kunnossa. Laskentatoimesta ja asianhallintajärjestelmistä saadaan riittävät ja oikeat tiedot toiminnallisten tavoitteiden seurantaan varten. Sen sijaan tuomioistuintoiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja laatua kuvaavia indikaattoreita on edelleen kehitettävä. Vaikuttavuutta kuvaavana mittarina on nyt käytetty joutuisuutta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa oikeusministeriön tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 2005 ja vuosiyhteenvedossa, että kustannustiedot tulee esittää varainhoitovuodelta ja kahdelta vertailuvuodelta. Tämä merkitsee sitä, että toimintakertomukseen on jatkossa lisättävä kustannustietoja tarkastusviraston esittämällä tavalla, jotta taloudellisuudesta esitettyjä tietoja voitaisiin pitää oikeina ja riittävinä.

Tuomioistuinten omaa kehittämistoimintaa ja erityisesti hovioikeuspiireittäin toteutettuja laatuhankeita on viety eteenpäin. Rovaniemen hovioikeuspiirin laatuhanke, jonka tuloksena on syntynyt ehdotus lainkäytön laadun mittaamisen lähtökohdiksi ja mittaristoksi, voitti arvostetun eurooppalaisen oikeudenhoidon tunnustuspalkinnon.

3. Toimenpiteet, joihin yleisissä tuomioistuimissa ja työtuomioistuimissa on tarpeen ryhtyä toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Tuomioistuinten menettelyjä on edelleen kehitettävä. Tavoitteena on myös toiminnan tehostamiseksi ja keventämiseksi suunniteltujen lainsäädäntömuutosten (mm. seurantamenettely, rikosasioiden kirjallinen menettely) tehokas käyttöönotto.

Tuomioistuimissa tehtävää laatuystyötä on jatkettava edelleen ja pyrittävä löytämään koko tuomioistuintalokselle yhteisiä laadunparannushankkeita.

Vanhojen, yli vuoden vireillä olleiden asioiden käsittelyyn on kiinnitettävä huomiota ja niiden osuutta vireillä olevien asioiden määrästä tulee vähentää. Myös asioiden kokonaiskestoja eri oikeusasteissa on pyrittävä lyhentämään.

Käsittelyaikojen pitkittymisen estämiseksi, käräjäoikeuksien tulee käyttää istunnon järjestämisen turvaamiseksi kaikkia käytössä olevia pakkokeinoja tarkoituksenmukaisessa laajuudessa. Istuntojen peruuntumisten määrää voidaan myös vähentää käyttämällä 1.10.2006 voimaan tulevaa rikosasioiden kirjallista menettelyä lainsäätäjän tarkoittamassa laajuudessa.

Oikeudenkäyntimenettelyihin ja henkilöstörakenteen kehittämiseen sekä tulevien vuosien tuottavuussäästöihin liittyen henkilöstösuunnittelua tuomioistuimissa on parannettava.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Oikeusministeriön tavoitteena tuloksellisuuden parantamiseksi on uudistaa tuomioistuinlaitoksen rakenteita muun muassa käräjäoikeusverkostoa kehittämällä. Organisaatiomuutosten lisäksi jatketaan oikeudenkäyntimenettelyjen ja kokoonpanojen keventämistä. Kiinteistö- ja summaaristen asioiden käsittelyn tehostamisvaihtoehdot selvitetään ja sähköisiä asiointipalveluja ja oikeussalitekniikkaa kehitetään. Oikeusturvan saatavuudessa ja käsittelyajoissa olevien erojen supistamiseksi henkilöstövoimavaroja kohdennetaan uudelleen ja muutetaan lainsäädäntöä siten, että myös asioiden siirto tuomioistuimesta toiseen on mahdollista.

Oikeusministeriön tarkoituksena on yhteistyössä tuomioistuinten kanssa kehittää toimintolaskenta- ja raportointijärjestelmää siten, että kustannustiedot voidaan jatkossa esittää toimintolaskennan käyttöönoton laajentumisen myötä valtiontalouden tarkastusviraston esittämällä tavalla. Myös asianhallintajärjestelmiä kehitetään edelleen.

Oikeusministeri

Leena Luhtanen

Ylijohtaja

Kari Kiesiläinen

JAKELU:

Korkein oikeus
Hovioikeudet
Käräjäoikeudet
Työtuomioistuin

TIEDOKSI:

Valtiovarainministeriö
Valtiontilintarkastajat
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori

OIKEUSMINISTERIÖN KANNANOTTO HALLINTOTUOMIOISTUINTEN TOIMINTAKERTOMUKSESTA VUODELTA 2005

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n (254/2004) 3 momentin nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton toimenpiteistä, joihin hallintotuomioistuinten toimintakertomus vuodelta 2005 sekä 30.5.2006 annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus antavat aihetta. Virastojen taloutta, toimintaa ja tuloksellisuutta koskevia tietoja on esitetty myös oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksessä vuodelta 2005.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Tuomiovaltaa käyttävien riippumattomien tuomioistuinten tehtävänä on ratkaista varmasti, luotettavasti, kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisin kustannuksin kaikki niiden käsiteltäviksi tulevat asiat. Hyvin toimiva tuomioistuinlaitos on oikeusvaltion ja sen kansalaisten oikeusturvan kulmakivi.

Hallintotuomioistuinten toiminta oli vuonna 2005 tuloksellista ja keskimääräinen käsittelyaika lyheni edelliseen vuoteen verrattuna vakuutus-oikeutta ja markkinaoikeutta lukuun ottamatta. Myös käsittelyajalle asetetut tavoitteet pääosin toteutuivat.

Hallinto-oikeuksien käsittelyaika lyheni 8,4 kuukauteen siitä huolimatta, että saapuneiden asioiden määrä kasvoi 14 % edelliseen vuoteen verrattuna. Joutuisuus parani Helsingin, Hämeenlinnan, Kouvolan, Kuopion ja Turun hallinto-oikeudessa. Käsittelyajan suhteen on kuitenkin edelleen huomattavia hallinto-oikeuskohtaisia eroja, mitä ei voida pitää oikeusturvan saatavuuden ja alueellisen tasa-arvoisuuden kannalta tyydyttävänä.

Tavoitteena oli saada hallinto-oikeuksien käsittelyaikaerot supistetuksi edellisen vuoden 6,2 kuukaudesta 4 kuukauteen vuonna 2005, mutta tavoite ei toteutunut. Ero kuitenkin supistui, mutta tavoiteltua vähemmän. Kouvolan hallinto-oikeudessa asiat viipyivät keskimäärin 11,7 kuukautta ja Turun hallinto-oikeudessa 6,3 kuukautta, joten eroksi jäi 5,4 kuukautta.

Hallinto-oikeudet saavuttivat toiminnan tehokkuudelle asetetut tavoitteet. Onnistumisessa keskeinen merkitys on Helsingin hallinto-oikeudella, joka tuottavuus (ratkaistut asiat/htv) parani peräti 13 % ja taloudellisuus (toimintamenot/ratkaistut asiat) 10 % edelliseen vuoteen verrattuna. Helsingin hallinto-oikeus onnistui myös purkamaan osoitetuilla lisävoimavaroilla turvapaikka-asioiden asiaruuhkaa ja lyhentämään näiden asioiden käsittelyaikaa noin kolmella kuukaudella.

Hallinto-oikeuksien tuloksellisuutta heikentää se, että huolimatta käsittelyaikojen lyhenemisestä ja ratkaisumäärien kasvusta, vanhojen, yli vuoden vireillä olleiden asioiden määrä oli vuoden 2005 lopussa lähes 2 200. Määrä on suurempi kuin edellisenä vuonna.

Markkinaoikeus ruuhkautui pahoin vuonna 2005 saapuneiden asioiden määrän voimakkaan, noin 70 %:n kasvun ja arvioitua alhaisemman ratkaistujen asioiden määrän vuoksi. Asiamääriä lisäsivät julkisia hankintoja koskevat hakemukset sekä uutena asiaryhmänä energiamarkkina-asiat. Vuoden lopussa vireillä olleiden asioiden määrä lähes kolminkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna ja käsittelyaika piteni 5 kuukaudesta 6,2 kuukauteen. Toiminnalliselle tehokkuudelle asetetut taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteet eivät myöskään toteutuneet ratkaistujen asioiden määrän jäätyä tavoitteesta.

Vakuutus-oikeuden ruuhkautumiskehitys jatkui, vaikka saapuneiden asioiden määrä oli pienempi kuin edellisenä vuonna ja vaikka vakuutus-oikeudelle osoitettiin lisähenkilöstöä. Käsittelyaika piteni

edellisen vuoden 13,1 kuukaudesta 14 kuukauteen. Vireillä oli vuoden 2005 lopussa noin 1600 yli vuoden vireillä ollutta asiaa. Vakuutus oikeus ei saavuttanut asetettua käsittelyaikatavoitetta ja myös toiminnalliselle tehokkuudelle asetetut taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteet jäivät saavuttamatta.

Korkeimman hallinto-oikeuden toiminta oli onnistunutta kaikilla tuloksellisuuskriteereillä mitattuna. Asioita ratkaistiin arvioitua enemmän, käsittelyaika lyheni edelliseen vuoteen verrattuna ja myös toiminnalliselle tehokkuudelle asetetut tavoitteet toteutuivat. Lisäksi korkein hallinto-oikeus toimi tehokkaasti hallintotuomioistuinten yhteistyön vetäjänä.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

Raportoinnin perusteet ovat pääosin kunnossa. Laskentatoimesta ja asianhallintajärjestelmistä saadaan riittävät ja oikeat tiedot toiminnallisten tavoitteiden seurantaan varten. Sen sijaan tuomioistuintoiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja laatua kuvaavia indikaattoreita on edelleen kehitettävä. Vaikuttavuutta kuvaavana mittarina on käytetty joutuisuutta.

Korkeimman hallinto-oikeuden johdolla toimivassa hallintotuomioistuinten yhteistyöhankkeessa on ansiokkaasti selvitetty muun muassa laadun osatekijöitä. Yhteistyöhanketta jatketaan järjestelmällisenä yhteistyönä laadunhallinnassa, minkä lisäksi hallintotuomioistuimilla on myös omia laatuhankeita.

Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa oikeusministeriön tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 2005 ja vuosiyhteenvedossa, että kustannustiedot tulee esittää varainhoitovuodelta ja kahdelta vertailuvuodelta. Tämä merkitsee sitä, että toimintakertomukseen on jatkossa lisättävä kustannustietoja tarkastusviraston esittämällä tavalla, jotta taloudellisuudesta esitettyjä tietoja voitaisiin pitää oikeina ja riittävinä.

3. Toimenpiteet, joihin hallintotuomioistuimissa on tarpeen ryhtyä toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Tuomioistuinmenettelyjä on edelleen kehitettävä. Tavoitteena on toiminnan tehostamiseksi suunniteltujen lainsäädäntömuutosten (mm. joustavat kokoonpanot) tehokas käyttöönotto.

Vanhojen, yli vuoden vireillä olleiden asioiden käsittelyyn on kiinnitettävä huomiota ja niiden osuutta vireillä olevien asioiden määrästä tulee vähentää. Myös asioiden kokonaiskäsittelyaikaa ja kestoja eri oikeusasteissa on pyrittävä lyhentämään. Huomiota tulee kiinnittää myös päätösten parempaan perustelemiseen.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin otti vuosina 2000-2005 tutkittavaksi yhteensä 6 oikeudenkäynnin kestoja koskevaa yksilövalitusta Suomea vastaan. Samalla aikavälillä tuomioistuin antoi Suomea vastaan 10 tuomiota liian pitkään kestäneistä oikeudenkäynneistä. Vuonna 2005 langettavia tuomioita annettiin 5.

Oikeudenkäyntimenettelyihin ja henkilöstörakenteen kehittämiseen sekä tulevien vuosien tuottavuussäästöihin liittyen henkilöstösuunnittelun tasoa tuomioistuimissa on parannettava.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Oikeusministeriön tehtävänä oikeusturvan osalta on jatkaa menettelyjen ja kokoonpanojen keventämistä. Samoin oikeusministeriön on vakiinnutettava valtioneuvoston säädösvalmistelun yhteiset toimintaperiaatteet siten, että säädösehdotusten vaikutukset esimerkiksi muutoksenhaun osalta nykyistä paremmin selvitetään.

Markkinaoikeuden henkilöstövoimavaroja on lisättävä, jotta ruuhkautumiskehitys voidaan katkaista. Vakuutusoikeudelle on osoitettu vuosiksi 2006 ja 2007 yksi ratkaisukokoonpano lisää.

Oikeusministeri

Leena Luhtanen

Ylijohtaja

Kari Kiesiläinen

JAKELU:

Korkein hallinto-oikeus
Hallinto-oikeudet
Markkinaoikeus
Vakuutusoiikeus

TIEDOKSI:

Valtiovarainministeriö
Valtiontilintarkastajat
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori

Jakelu: Oikeusaputoimistot

OIKEUSMINISTERIÖN KANNANOTTO OIKEUSAPUTOIMISTOJEN TOIMINTAKERTOMUKSESTA VUODELTA 2005

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n (254/2004) 3 momentin nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton toimenpiteistä, joihin oikeusaputoimistojen toimintakertomus vuodelta 2005 ja oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksestä 30.5.2006 annettu valtioneuvoston tarkastusviraston tilintarkastuskertomus antavat aiheita. Oikeusaputoimistojen taloutta, toimintaa ja tuloksellisuutta koskevia tietoja on esitetty myös oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksessä vuodelta 2005.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Oikeusturvaa tulee saada koko maassa tasapuolisesti ja varhaisessa vaiheessa kunkin asian ratkaisemiseen soveltuvassa joustavassa menettelyssä ja kohtuullisin kustannuksin. Oikeusapu tarkoittaa sitä, että kansalainen voi saada itselleen oikeudellisen asian hoitamista varten avustajan kokonaan tai osittain valtion varoilla. Oikeusapu kattaa kaikki oikeudelliset asiat. Oikeusaputoimistot antavat myös oikeusapupäätökset. Oikeusapua ei myönnetä, jos hakijalla on oikeusturvavakuutus, josta asian kulut voidaan korvata. Oikeusapua ei myöskään anneta yrityksille eikä yhteisöille.

Oikeusaputoimistojen toiminta on ollut pääosin tulosneuvotteluissa asetettujen tavoitteiden mukaista. Oikeusaputoimistojen toiminta on ollut oikeusministeriön strategisten tavoitteiden mukaista.

Aasian luonnonkatastrofiin liittyvää ilmaista oikeudellista neuvontaa uhreille ja heidän läheisilleen antoivat julkiset oikeusavustajat alkuvuonna 2005 neljästä oikeusaputoimistosta. Oikeusturvan saatavuutta on edistetty kehittämällä oikeudellista neuvontaa. Oikeudellisten neuvontapalveluiden kokeilu (OM 4/33/2005) aloitettiin lokakuussa 2005. Neuvontakokeilujen tavoitteena on turvata oikea-aikainen, asiantunteva ja luotettava oikeudellinen apu sitä tarvitseville sekä madaltaa kynnystä oikeudellisten asioiden selvittämiseen ryhtymiselle. Kokeiluihin osallistui 17 oikeusaputoimistoa, joista oikeusapuohjauksen kokeiluun osallistui 6 toimistoa, oikeudellisen neuvonnan kokeiluun 5 toimistoa ja molempiin neuvontakokeiluihin 6 toimistoa. Oikeusapuoijausta antoi lähinnä oikeusaputoimistojen kokenut toimistohenkilökunta ja oikeudellista puhelinneuvontaa antoivat pelkästään juridisen tutkinnon suorittaneet julkiset oikeusavustajat. Oikeusaputoimistot ovat kokeneet neuvontakokeilun mielekkääksi. Myös oikeusapuojaukseen kolmen kuukauden aikana tulleiden puhelujen määrä on vaikuttava, yhteensä noin 2 500 puhelua.

Oikeusaputoimistojen verkostoa on kehitetty vastaamaan kansalaisten tarpeita ja voimassa olevia resursseja oikeusapusektorilta on uudelleen kohdennettu, kuten Pääkaupunkiseudun oikeusaputoimistoon. Pääkaupunkiseudun oikeusaputoimisto aloitti toimintansa 1.9.2005. Tarpeettomaksi käyneitä sivuvastaanottoja lakkautettiin vuoden 2005 aikana.

Oikeusaputoimistoissa seurattiin jonotusaikoja ja asetettiin toimistokohtaiset tulostavoitteet ensimmäisen kerran vuodelle 2006.

Oikeusaputoimistojen saapuneiden asioiden määrä oli arvioidun mukainen. Oikeusaputoimistoissa käsiteltiin asioita hieman arvioitua enemmän. Oikeusaputoimistoissa käsiteltiin tuomioistuinasioita asetettua tavoitetta vähemmän. Oikeudellisia neuvoja annettiin asetettuja tavoitteita enemmän. Neuvojen osuuden kasvuun on vaikuttanut lokakuussa 2005 aloitettu oikeudellisen puhelinneuvonnan kokeilu 11 oikeusaputoimistossa. Puhelinneuvontakokeilut ovat vaikuttaneet toimistojen työmääriin. Kansliahenkilöstön antaman oikeusapuohjauksen yhden puhelun kesto on keskimäärin 5,47 minuuttia.

Oikeusaputoimistojen nettotoimintamenot olivat noin 19,0 milj. euroa. Toiminnan tulokseen vaikutti maksullisen toiminnan tulokertymä 4,0 milj. euroa, joka oli arvioitua enemmän. Momentin oikeudelliset palvelut ja julkinen oikeusapu toimintamenojen kasvuun (10 %) vuodesta 2004 on vaikuttanut kuluttajavalituslautakunnan siirto momentille 1.9.2005 lähtien. Koko momentin nettotoimintamenot olivat vuonna 2005 arvioitua vähemmän (4 %).

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

Oikeusaputoimistojen tuloksellisuutta mitataan keskeisten tunnuslukujen kautta. Pääosin tuloksellisuuden raportointi on ollut hyvä. Oikeusaputoimistojen tilastointia on kehitetty erityisesti käsiteltyjen työmäärien painokertoimien osalta ja oikeusaputoimen johtajien työmäärän osalta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa oikeusministeriön tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 2005 ja vuosiyhteenvedossa, että kustannustiedot tulee esittää varainhoitovuodelta ja kahdelta vertailuvuodelta. Tämä merkitsee, että taloudellisuudesta esitettyjä tietoja ei voida vielä pitää oikeina ja riittävinä.

3. Toimenpiteet, joihin oikeusaputoimistoissa on tarpeen ryhtyä toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Henkilöstön työhyvinvoinnin ja erikoistumistarpeiden huomioonottaminen sekä tukeminen. Oikeusaputoimistoissa tulee kiinnittää huomioita asiakaslaskutuksen oikea-aikaisuuteen. Oikeusaputoimistojen tulee toimia uuden tilastointiohjeen ja tilastointimenetelmien mukaisesti 1.1.2007 alkaen.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Oikeusministeriö kehittää edelleen oikeusaputoimistojen verkostoa vastaamaan kansalaisten tarpeita. Oikeusministeriö kartoittaa oikeusaputoimistojen henkilöstön erikoistumistarpeet erityisesti erikoistumisalana tulee huomioida kansainvälistyminen oikeusapuasioissa, kuten oikeusavusta huolehtiminen rajat ylittävissä oikeudellisissa asioissa ja ulkomaalaisten oikeusturvan toteutuminen Suomessa.

Oikeusministeri

Leena Luhtanen

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Kari Kiesiläinen

TIEDOKSI:

- valtiovarainministeriö
- valtiontilintarkastajat
- valtiontalouden tarkastusvirasto
- valtiokonttori

Jakelu: Kuluttajavalituslautakunta

OIKEUSMINISTERIÖN KANNANOTTO KULUTTAJAVALITUSALAUTAKUNNAN TOIMINTAKERTOMUKSESTA 2005

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n (254/2004) 3 momentin nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton toimenpiteistä, joihin kuluttajavalituslautakunnan toimintakertomus vuodelta 2005 ja oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksestä 30.5.2006 annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus antavat aihetta. Viraston taloutta, toimintaa ja tuloksellisuutta koskevia tietoja on esitetty myös oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksessä vuodelta 2005.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Kuluttajavalituslautakunta siirtyi kauppaja- ja teollisuusministeriön hallinnonalalta oikeusministeriön hallinnonalalle 1.9.2005.

Kuluttajavalituslautakunnan tehtävänä on antaa kirjallisia ratkaisusuosituksia kuluttajien ja elinkeinoharjoittajien välisiin, yksittäisiä kulutushyödykesopimuksia koskeviin tai muihin kulutushyödykkeen hankintaan liittyviin erimielisyyksiin, jotka kuluttajat ovat saattaneet lautakunnan käsiteltäväksi. Lisäksi lautakunta antaa ratkaisusuosituksia takaus- ja panttaussitoumuksia ja asunokauppaa koskeviin riita-asioihin. Lautakunta sovittelee riitoja. Lautakunta antaa myös lausuntoja tuomioistuimille, neuvontaa ja koulutusta kuluttajaneuvojille ja muille sidosryhmille, vastaa kansalaisten kirjallisiin tiedusteluihin sekä tiedottaa ratkaisuisistaan. Lautakunnan tavoitteena on antaa ratkaisusuosituksia sen toimivaltaan kuuluvissa riidoissa nopeasti, taloudellisesti ja asiantuntevasti.

Kuluttajavalituslautakunnan toiminta on ollut pääosin tulosneuvotteluissa asetettujen tavoitteiden mukaista. Lautakunnan toiminnan ongelmana on asioiden ruuhkautuminen ja pitkät käsittelyajat.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

Kuluttajavalituslautakunnan tuloksellisuutta mitataan keskeisten tunnuslukujen kautta. Pääosin tuloksellisuuden raportointi on ollut hyvä.

Oikeusministeriö pitää puutteena sitä, että lautakunnan käytössä oleva diaarijärjestelmä ei ole oikeusministeriön tilastotietokannassa. Diaarijärjestelmän mahdollisen kehittämisen kannalta siirto on välttämätön.

Valtionalouden tarkastusvirasto toteaa oikeusministeriön tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 2005 ja vuosiyhteenvedossa, että kustannustiedot tulee esittää varainhoitovuodelta ja kahdelta ver-

tailuvuodelta. Tämä merkitsee, että taloudellisuudesta esitettyjä tietoja ei voida vielä pitää oikeina ja riittävinä.

3. Toimenpiteet, joihin kuluttajavalituslautakunnassa on tarpeen ryhtyä toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Kuluttajavalituslautakunnalle on myönnetty lisäresursseja ruuhkan purkuun vuodelle 2006. Vuodelle 2006 on asetettu tavoite, että valituksia käsitellään 9 % vuotta 2005 enemmän. Oikeusministeriö toteaa, että kuluttajavalituslautakunnan menettely pyrkii ratkaisuihinsa sovintomenettelyyn ja ns. yksinkertaisen käsittelyyn oikeusturvanäkökohtat huomioon ottaen on hyvä.

Oikeusministeriön toimenpiteet toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Syksyllä 2005 oikeusministeriö asetti työryhmän, joka on valmistellut kaksi esitystä uudeksi lainsäädännöksi. Ensimmäinen ehdotus sisältää lautakunnan toimivallan laajentamista koskevat säännökset siten, että lautakunnalla olisi toimivalta käsitellä asuinhuoneiston vuokrauksesta ja asumisoikeuden luovutuksesta syntyviä erimielisyyksiä. Lautakunnan toimivaltaan lisättäisiin myös arvopaperisijoittamista koskevat kuluttajien ja elinkeinoharjoittajien väliset erimielisyydet. Lisäksi ehdotukseen sisältyy ryhmävalituksen käyttöönotto. Ehdotuksen mukaan lautakunta voisi käsitellä ryhmävalituksina asioita, joissa useilla kuluttajilla on samaa elinkeinoharjoittajaa kohtaan sellaisia vaatimuksia, jotka voidaan ratkaista yhdellä päätöksellä. Lisäksi ehdotetaan lautakunnan nimen muuttamista kuluttajariitalautakunnaksi sekä useita muutoksia lautakunnan asettamista, kokoonpanoa, jäsenten kelpoisuutta ja lautakunnan menettelytapoja koskevaan sääntelyyn. Ehdotuksen mukainen toimivallan laajentaminen edellyttäisi kuluttajariitalautakunnan henkilökunnan lisäämistä, jolloin ehdotuksesta aiheutuisi valtiolle kaikkiaan 520 000 euron vuotuiset lisäkustannukset. Toinen ehdotus on laadittu siltä varalta, että valtion talousarviossa ei voida osoittaa edellä mainittua rahoitusta. Toinen ehdotus ei sisällä toimivallan laajennusta asumisoikeuden luovutusta, asuinhuoneiston vuokrausta eikä arvopaperisijoittamista koskeviin asioihin.

Oikeusministeri

Leena Luhtanen

Osastopäällikkö,
ylivohtaja

Kari Kiesiläinen

TIEDOKSI:

- valtiovarainministeriö
- valtioneuvoston jäsenvirastot
- valtiontalouden tarkastusvirasto
- valtiokonttori

OIKEUSMINISTERIÖN KANNANOTTO ULOSOTTOLAITOKSEN JA KONKURSSIASIAMIEHEN TOIMISTON TOIMINTAKERTOMUKSESTA VUODELTA 2005

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n (254/2004) 3 momentin nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton toimenpiteistä, joihin ulosottolaitoksen toimintakertomus vuodelta 2005 ja oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksestä 30.5.2006 annettu valtioneuvoston tarkastusviraston tilintarkastuskertomus (konkurssiasiamiehen toimisto) antavat aiheita. Viraston taloutta, toimintaa ja tuloksellisuutta koskevia tietoja on esitetty myös oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksessä vuodelta 2005.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Maksuhäiriöpolitiikan tavoitteena on vähentää velkaongelmia, torjua luottotappioita, edistää velallisen veloista selviytymistä ja toimintakyvyn palauttamista, torjua harmaata taloutta ja talousrikollisuutta sekä alentaa perintäkustannuksia. Suuri osa velkaongelmista johtuu edelleen 1990-luvun alun lama-aikana syntyneistä veloista, vaikka ongelmia on eri toimenpitein pyritty huomattavasti vähentämään. Selvimmin maksuhäiriöt ja velkaongelmat näkyvät ulosotossa.

Ulosottolaitoksen toimintaa vuonna 2005 voidaan kokonaisuutena pitää varsin onnistuneena. Lähes kaikki virastoryhmän toiminnalle asetetut tulostavoitteet saavutettiin, vaikka ulosottopiirien välillä on vielä eroja. Vuoden 2004 uudistuksen seurauksena syntyneet ruuhkat saatiin puretuiksi, perintätulos oli hyvä (657 milj. euroa) ja käsittelyajat useimmissa piireissä hyväksyttäviä. Velallisten määrä vuoden lopussa oli poikkeuksellisen alhainen (262 000 henkilöä). Hyvä perintätulos selittyy toiminnan tehostumisella ja edellisenä vuonna syntyneen ruuhkan purkamisella. 65:stä ulosottopiiristä 52 saavutti euroääräisen perintätavoitteensa ja 44 käsittelyaikataivoitteensa. Käsiteltyjen asioiden määrä henkilötyövuotta kohti jäi arvioitua alhaisemmaksi 42 ulosottopiirissä, koska saapuneiden asioiden määrä kaikkialla jäi ennakoitua pienemmäksi. Myönteistä kehityksessä on se, että vuoden lopussa ulosotossa vireillä olleiden asioiden määrä oli alhaisempi kuin milloinkaan laman jälkeen.

Vuonna 2005 käsitellyistä velallisista puolet oli ollut ulosotossa alle kolme kuukautta ja vajaa kolmannes käsitellyistä velallisista oli ollut ulosotossa yhtäjaksoisesti yli vuoden.

O:\data\JULKAISU, Toiminta ja hallinto 2006\21 2006 OMn
tilinpäätöskannanotot varainhoito vuodelta 2005, Miika Snellman\8kannanotto
ulosotto ja konk 05.doc

Käyntiosoite Kasarmikatu 42 HELSINKI	Postiosoite PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	Puhelin (09) 160 03	Telekopio (09) 1606 7731	Sähköpostiosoite kirjaamo.om@om.fi
---	---	-------------------------------	------------------------------------	--

Tietoja velallisten vireilläoloajoista ulosotossa on käytettävissä vain yhdeltä vuodelta. Johtopäätöksiä ei voida tehdä pelkästään yhden vuoden tietojen perusteella, vaan kehitystä pitää seurata vähintään kolmen vuoden perspektiivillä. Velallisten määrä lyhytkestoisessa ja pitkäkestoisessa ulosotossa ja niiden välinen suhde kuvaa velallisten selviytymistä veloistaan

Voimavarojen kohdentaminen vaativaan perintään ja väärinkäytöstapausten tunnistaminen ja selvittäminen asetettiin tulostavoitteeksi vuonna 2005. Tarkasteltavina ovat nimenomaan ne velalliset, jotka epäasiallisin keinoin yrittävät välttää ulosottoa. Asetettu tavoite soveltaa ulosoton tehostamissäännöksiä vähintään kerran kutakin kolmea avustavaa ulosottomiestä kohti toteutui sekä valtakunnan tasolla että useimmissa ulosottopiireissä. Erikoisperinnän taloudellinen tulos (31,9 milj. euroa) vastasi aikaisempien vuosien tasoa. Toiminnan kohteena ovat kaikkein vaikeimmat ja aikaavievimmat tapaukset (vrt. laajat riita- ja rikosasiat tuomioistuimissa) ja työn tulokset voivat näkyä vasta vuosien päästä. Toiminnalla pyritään torjumaan harmaata taloutta ja talousrikollisuutta yhteistoiminnassa muiden viranomaisten kanssa. Ilman erikoisperintää tulokset olisivat todennäköisesti jääneet kokonaan saavuttamatta. Erikoisperinnän tuloksena voidaan pitää myös ulosoton menettelytapojen kehittämistä ja merkittävää panostusta henkilöstön kouluttamiseen.

Perinnän kustannusten alentamisessa avainasemassa on konekielisen asioinnin lisääminen, mitä on pystytty lisäämään asteittain. Tällä hetkellä jo yli 80 % ulosottoon saapuvista asioita tulee konekielisinä. Automaattisen tietojenkäsittelyn hyödyntäminen velallisten tulojen ja varallisuuden selvittämisessä eri rekistereistä on merkittävää.

Konkurssiasiamiehen toimiston tehtävänä on seurata konkurssipesien toimintaa sekä edistää ja valvoa hyvän pesänhoitotavan noudattamista. Konkurssiasiamies valvoo myös yrityssaneerauksia.

Vireille pantujen konkurssien määrä (2 272 kpl) oli pienempi kuin koskaan viimeisen 20 vuoden aikana. Yrityssaneerauksia pantiin vireille 267.

Uudistetussa konkurssilaisissa säädettiin konkurssin raukeamisen vaihtoehdoksi tarkoitettu julkisselvitys, jolloin konkurssimenettelyn jatkuu valtion varoin. Julkisselvityksen keskeinen tavoite on konkurssisiin liittyvän talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunta ja nimenomaan toiminnan ennalta ehkäisevän vaikuttavuuden aikaansaaminen. Julkisselvitysmenettely on otettu käyttöön syyskuussa 2004. Se on käynnistynyt hyvin, sillä vuoden 2005 loppuun mennessä julkisselvitykseen on siirrytty 67 tapauksessa. Toiminta on pitkäjänteistä ja tulokset näkyvät vasta viiveellä.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

Maksuhäiriöpolitiikkaan on kehitetty vaikuttavuusmittareita. Aineiston keruu, analysointi ja tunnuslukujen määrittely on vielä kesken. Jotta riittävän pätevät ja luotettavat tunnusluvut pystyttäisiin määrittelemään, havainnoista pitää olla käytettävissä useamman vuoden vertailutiedot. Säännönmukainen tilastointi vaatii tuekseen erillisselvityksiä ja tutkimuksia sekä ulosotossa että konkurssimenettelyssä. Tämä koskee sekä ulosottolaitosta että konkurssiasiamiehen toimistoa.

Oikeusministeriössä käynnistetään selvitys perinnän kokonaiskustannuksista, kustannusrakenteesta ja kustannusten syntymekanismista.

3. Toimenpiteet, joihin ulosottolaitoksessa ja konkurssiasiamiehen toimistossa on tarpeen ryhtyä toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ulosottopiirien toiminnan painopistettä tullaan lähivuosina kohdistamaan nykyistä enemmän vaativaan perintään tarkoituksena estää epäasianmukainen täytäntöönpanon vältteleminen. Henkilöstön ammatillisia valmiuksia lisätään koulutuksella. Rekrytoinnissa otetaan huomioon tehtävien vaativuuden lisääntyminen. Ulosottopiirien kokoa suurentamalla mahdollistetaan henkilöstövoimavarojen kohdentaminen vaativaan perintään. Ulosottopiirien määrä vuoden 2008 alusta olisi 22 nykyisten 51 asemesta. Parantuneen tietojenkäsittelyn kautta vapautuvaa toimistohenkilöstön työpanosta kohdennetaan uudelleen perinnän tukeen, seurantaan ja asiakaspalveluun, jotta avustavat ulosottomiehet voisivat keskittyä entistä enemmän ulosottolaitoksen ydintoimintaan, perintään.

Ulosottopiireissä kehitetään henkilöstöryhmien työajan seuranta eri toiminnoissa: normaaliperinnässä, vaativassa perinnässä ja erikoisperinnässä sekä perinnän tuessa (selvittelytyössä, seurannassa ja asiakaspalvelussa) ja edelleen muissa tukitoimissa (hallinto, kirjaaminen ja kirjanpito). Toiminnan luonteesta johtuen yksittäisen suoritteiden kustannuksia ei ole mahdollista eritellä täsmällisesti. Velalliskohtaisessa perinnässä yksittäiset toimenpiteet kohdistuvat sekä sellaisiin asioihin, joista peritään ulosottomaksua että sellaisiin asioihin, joista ei peritä ulosottomaksuja. Suorite tai täytäntöönpanovaihe sellaisenaan ei ole maksuton tai maksullinen. Myös ulosotto-organisaation hajanaisuus (kolme erilaista virastotyyppiä) vaikeuttaa erittelyä, sillä osan toiminnasta aiheutuneista menoista maksaa oikeusministeriö ja osan sisäasiainministeriö. Maksuvelvollisuus menolajeittain vaihtelee virastotyypeittäin. Oikeusministeriön käsityksen mukaan erittely on tarkoituksenmukaisinta tehdä maksustrategian mukaisesti koko ulosottolaitoksen tasolla.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Tarvittavat lainsäädäntöuudistukset maksuhäiriöpolitiikan hoitamiseksi on pääosin tehty:

- Konkurssilainsäädäntö on uudistettu
- Ulosottolain kokonaisuudistuksen III vaihe tulee voimaan vuoden 2007 alussa ja IV vaiheen on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2008
- Velallisen aseman helpottamiseksi ulosoton suojaosuuden määrää korotetaan ja pitkäkestoisessa ulosotossa oleville velallisille myönnetään vapaakuukausia.
- Velkajärjestelyssä velallisen lisäansainnasta aikaisempaa suurempi osuus jätetään velallisen käytettäväksi.
- Velan lopullinen vanhentuminen mahdollistetaan.
- Luottotietolainsäädännön uudistaminen on vireillä.
- Riidattomien saatavien perintää yksinkertaistetaan.

Toiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi ja tehostamiseksi ulosottolaitoksen organisaatiota ja sähköistä asiointia kehitetään edelleen.

Sähköistä asiointia kehitetään myös konkurssiasiamiehen toimistossa.

Oikeusministeriön tarkoituksena on yhteistyössä ulosottolaitoksen kanssa kehittää toimintolaskenta- ja raportointijärjestelmää siten, että kustannustiedot voidaan jatkossa esittää varainhoitovuodelta ja kahdelta vertailuvuodelta.

Oikeusministeri

Leena Luhtanen

Ylijohtaja

Kari Kiesiläinen

JAKELU

Ulosottopiirit
Lääninhallitukset/oikeushallinto-osastot
Konkurssiasiamiehen toimisto

TIEDOKSI

Valtiovarainministeriö
Valtiontilintarkastajat
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

OIKEUSMINISTERIÖN KANNANOTTO OIKEUSPOLIITTISEN TUTKIMUSLAITOKSEN TOIMINTAKERTOMUKSESTA VUODELTA 2005

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n (254/2004) 3 momentin nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton toimenpiteistä, joihin Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen toimintakertomus vuodelta 2005 ja niistä toimenpiteistä, joihin oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksestä 30.5.2006 annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus antavat aiheita. Viraston taloutta, toimintaa ja tuloksellisuutta koskevia tietoja on esitetty myös oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksessä vuodelta 2005.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimushankkeita koskevien määrällisten ja laadullisten tulostavoitteiden katsotaan täyttyneen sovitulla tavalla, vaikka osa tutkimushankkeista onkin viivästynyt, muttei merkittävästi. Toisaalta on todettava, että tutkimuslaitos on toteuttanut tulossopimuksen ulkopuolisia hankkeita.

Toteutunut toiminnallinen tehokkuus on hyvä verrattuna muihin valtion tutkimuslaitoksiin.

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos on itse arvioinut toimintansa vaikuttavuutta mm. julkaistuilla tutkimuksilla. Tulevaisuudessa julkaisuja pitäisi pyrkiä tuottamaan enemmän kansainvälisillä kielillä, jolloin niiden käytettävyys ja sitä kautta vaikuttavuus lisääntyy.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteita voidaan pitää asianmukaisina ottaen huomioon käyty tulosneuvottelu. Tulevaisuudessa tulisi pyrkiä kehittämään tarkempia mittareita erityisesti toiminnallisen tehokkuuden mittaamiseen.

3. Toimenpiteet, joihin Oikeuspoliittisessa tutkimuslaitoksessa on tarpeen ryhtyä toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tulee valmistautua ottamaan käyttöön työajanseurantajärjestelmä Tarmo. Lisäksi tutkimuslaitoksessa tulee aloittaa kohdassa 2. todettujen mittareiden määrittelyä koskeva valmistelutyö.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Oikeusministeriö tulee osallistumaan Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tulosmittareiden määrittelytyöhön.

Hallintojohtaja

Olli Muttilainen

TIEDOKSI:

- valtiovarainministeriö
- valtiontilintarkastajat
- valtiontalouden tarkastusvirasto
- valtiokonttori

Tietosuojavaltuutetun toimisto

OIKEUSMINISTERIÖN KANNANOTTO TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTON TOIMINTAKERTOMUKSESTA VUODELTA 2005

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n (254/2004) 3 momentin nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton toimenpiteistä, joihin Tietosuojavaltuutetun toimiston toimintakertomus vuodelta 2005 ja niistä toimenpiteistä, joihin oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksestä 30.5.2006 annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus antavat aiheita. Viraston taloutta, toimintaa ja tuloksellisuutta koskevia tietoja on esitetty myös oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksessä vuodelta 2005.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Tietosuojavaltuutetun toimiston katsotaan saavuttaneen sille asetetut tuotoksia ja laadunhallintaa sekä toiminnallista tehokkuutta koskevat tulostavoitteet. Toiminnan painopisteen siirtämisen aikaisempaa enemmän ennaltaehkäisevään toimintaan voi katsoa pääosiltaan onnistuneen, mutta siihen tulee edelleen kiinnittää huomiota.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

Toiminnallista tehokkuutta kuvaavat mittarit ovat asianmukaiset. Sen sijaan toimiston tulisi kehittää toimintakertomusta siten, että se vastaisi nykyistä paremmin tulossopimuksessa asetettuja kehittämistavoitteita, kuten tietosuojan integrointitavoitetta ja rekisteröityjen ja rekisterinpitäjien osaamisen lisäämistavoitetta.

3. Toimenpiteet, joihin Tietosuojavaltuutetun toimistossa on tarpeen ryhtyä toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Tietosuojavaltuutetun toimiston tulee kehittää toimintakertomustaan sekä toimintansa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointia.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Oikeusministeriö osallistuu Tietosuojavaltuutetun toimiston vaikuttavuuden arvioinnin kehittämistyöhön.

Oikeusministeri

Leena Luhtanen

Hallintojohtaja

Olli Muttilainen

TIEDOKSI:

- valtiovarainministeriö
- valtiontilintarkastajat
- valtiontalouden tarkastusvirasto
- valtiokonttori

Onnettomuustutkintakeskus

OIKEUSMINISTERIÖN KANNANOTTO ONNETTOMUUSTUTKINTAKESKUKSEN TOIMINTAKERTOMUKSESTA VUODELTA 2005

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n (254/2004) 3 momentin nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton toimenpiteistä, joihin Onnettomuustutkintakeskuksen toimintakertomus vuodelta 2005 ja niistä toimenpiteistä, joihin oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksestä 30.5.2006 annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus antavat aiheita. Viraston taloutta, toimintaa ja tuloksellisuutta koskevia tietoja on esitetty myös oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksessä vuodelta 2005.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Onnettomuustutkintakeskuksen katsotaan saavuttaneen sille asetetut tuotoksia ja laadunhallintaa sekä toiminnallista tehokkuutta koskevat tulostavoitteet. Vähäisiä poikkeuksia tavoitteista voidaan todeta onnettomuustutkintojen käsittelyajoissa sekä suositusten seurannassa.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteita voidaan pitää asianmukaisina, mutta tulevaisuudessa toiminnallisen tehokkuuden taloudellisuutta ja tuottavuutta kuvaavaa mittaristoa tulee kehittää siten, että euromäärä tutkintaa kohden on selkeästi havaittavissa. Lisäksi tutkintojen eri vuosien välistä vertailua tulee parantaa erottelemalla enemmän ja vähemmän työtä aiheuttavat tutkinnat.

3. Toimenpiteet, joihin Onnettomuustutkintakeskuksessa on tarpeen ryhtyä toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Onnettomuustutkintakeskuksen tulee Tarmo-työajanseurantajärjestelmän avulla kohdistaa kustannukset eri tulosalueille. Lisäksi sen tulee edelleen jatkaa tutkintasuositusten seurantatyötä.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Oikeusministeriö selvittää tuloksellisuuden mittaustapoja, joita käydään läpi onnettomuustutkintakeskuksen kanssa vuotta 2007 koskevissa tulosneuvotteluissa.

Oikeusministeri

Leena Luhtanen

Hallintojohtaja

Olli Muttilainen

TIEDOKSI:

- valtiovarainministeriö
- valtiontilintarkastajat
- valtiontalouden tarkastusvirasto
- valtiokonttori

OIKEUSMINISTERIÖN KANNANOTTO OIKEUSREKISTERIKESKUKSEN TOIMINTAKERTOMUKSESTA VUODELTA 2005

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n (254/2004) 3 momentin nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton toimenpiteistä, joihin oikeusrekisterikeskuksen toimintakertomus vuodelta 2005 sekä 30.5.2006 annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja vuosiyhteenveto antavat aiheita. Viraston taloutta, toimintaa ja tuloksellisuutta koskevia tietoja on esitetty myös oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tilinpäätöksessä vuodelta 2005.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Oikeusrekisterikeskuksen tehtävänä on huolehtia sakkojen ja rikesakkojen täytäntöönpanosta sekä valtiolle tuomittujen korvausten, omaisuudenmenettämisseuraamusten, rikosvahinkolain mukaisten takautumissaamisten sekä ylikuormamaksujen perimisestä. Lisäksi virasto toimii eräiden keskeisten oikeusrekistereiden rekisterinpitäjänä.

Toiminnan yleistavoitteeksi on asetettu, että perintä- ja rekisteröintitehtävät sekä tietojen luovutus hoidetaan nopeasti ja oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen. Oikeusministeriön arvio on, että tässä perustavoitteessa on pääosin onnistuttu.

Perintätehtävien osalta huomio kuitenkin kiinnittyy rikosoikeudellisista seuraamuksista valtiolle perittävien saatavien huomattavaan kasvuun, minkä myös valtionalouden tarkastusvirasto toteaa oikeusministeriön tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 2005. Oikeusrekisterikeskus toimintakertomuksessa asiasta puolestaan esitetään, että kun uuden täytäntöönpanojärjestelmän (RAJSA) raportointiosuutta ei tarvittavan rahoituksen puuttuessa ole voitu kehittää, esimerkiksi saatavien kasvun syiden selvittäminen luotettavasti on hankalaa.

Myöskään toiminnallisen tehokkuuden suhteen asetettujen tavoitteiden toteutumista ei ole voitu tilastointipuutteiden ja toiminnassa tapahtuneiden muutosten vuoksi luotettavasti arvioida. Lisäksi aikaisemmin käytetyt taloudellisuus- ja tuottavuusmittarit vaativat kehittämistä uusien tehtävien ja toimintatapojen myötä. Toimintakertomuksessa asianmäärien kehitystä koskevien tietojen perusteella voidaan kuitenkin arvioida, että toiminnallinen tehokkuus on aikaisempien vuosien tasolla.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

Laskentatoimesta saadaan riittävät ja oikeat tiedot toiminnan menoista ja kustannuksista. Myös suoritettävien koskevien tietojen voidaan katsoa olevan oikeita ja riittäviä. Oikean kuvan saamiseksi tuloksellisuudesta vaatii mittareiden kehittämistä. Työmäärän kehityksen selvittämiseksi eri suoritteille on määriteltävä uudet painokertoimet, joita käyttäen toiminnallinen tehokkuus voidaan arvioida. Lisäksi toimintakertomukseen on sisällytettävä toimintolaskennasta saatavat kustannustiedot varainhoitovuodelta ja kahdelta vertailuvuodelta.

3. Toimenpiteet, joihin oikeusrekisterikeskuksessa on tarpeen ryhtyä toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Muuttuneet tehtävät, joista esimerkkinä rikesakkojen ja rangaistusmääräysten siirtyminen poliisilta oikeusrekisterikeskukseen sähköisesti täytäntöön pantaviksi, vapauttaa tallennustehtävissä ollutta henkilöstöä muihin tehtäviin. Toisaalta uudet tehtävät edellyttävät uuden tyyppistä osaamista.

Oikeusrekisterikeskuksen tehtäviin on tulossa muutos, kun oikeushallintoviranomaisten nykyisistä rekistereistä muodostetaan valtakunnallinen tietojärjestelmä, jonka rekisterinpitäjäksi on suunniteltu oikeusrekisterikeskus. Asiaa koskeva hallituksen esitys annettaneen vuonna 2006.

Henkilöstösuunnittelua on tehtävissä tapahtuvien muutosten ja hallinnonalan tuottavuussäästöjen vuoksi on parannettava.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Oikeusministeriön tehtävänä on huolehtia tietojärjestelmien kehittämisestä ja ylläpidosta. Uuden täytäntöönpanojärjestelmän raportointiosuus on mahdollisimman pikaisesti rakennettava.

Oikeusministeri

Leena Luhtanen

Ylijohtaja

Kari Kiesiläinen

JAKELU:

Oikeusrekisterikeskus

TIEDOKSI:

Valtiovarainministeriö
Valtiontilintarkastajat
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori